

Katechetyka i nauki społeczne

RTWP 16 (2020), s. 143–163

Dominik Brzeziński

DIECEZJA WARSZAWSKO-PRASKA WOBEK WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W LATACH 1992–2017

W niniejszym artykule skupiono się na charakterystyce działalności Diecezji Warszawsko-Praskiej w ramach przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Został ukazany rys historyczny, zasady działalności, jak i sposób finansowania. Diecezja jako organ kościelny podporządkowana jest decyzjom Biskupa Ordynariusza, dlatego zostały przedstawione zasady współpracy państwa z kościołem oraz hierarchiczność.

1. Charakterystyka wybranych placówek Diecezji Warszawsko-Praskiej

W działalność przeciw wykluczeniu wpisują się placówki prowadzone przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Diecezjalny Caritas jest głównym narzędziem w walce z biedą i patologią na swoim terenie Diecezji. Poniżej scharakteryzowano badane placówki prowadzone przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej w latach

1992–2017. W ogólnym porządku, są one podzielone na placówki: socjalne, medyczne, wychowawcze i inne. Źródłem poniższych informacji o placówkach i ośrodkach diecezjalnych jest archiwum Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, sprawozdania merytoryczne i finansowe wybranych placówek, foldery, witryny internetowe oraz informatory diecezjalne.

Placówki pomocy socjalnej

Katolicki Ośrodek Adopcyjny w Warszawie

Ośrodek istnieje jako placówka niepubliczna w 1994 roku na mocy dekretu Biskupa Diecezji Warszawsko-Praskiej. Powstała dzięki zaangażowaniu Ruchu Obrony Rodziny wraz ze współpracą Duszpasterstwa Rodzin Kurii Warszawsko-Praskiej. Placówka przez przygotowanie i poszukiwanie rodzin adopcyjnych, zapobiega wykluczeniu dzieci osieroconych. Celem placówki jest przede wszystkim zapobieganie sieroctwu społecznemu, ochrona życia ludzkiego oraz wsparcie i propagowanie postaw prorodzinnych. Ośrodek znajduje się przy ulicy Ratuszowej 5 w Warszawie.

Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej w Radzyminie

Jest to dom dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym. Świadczy pomoc psychologiczną i terapeutyczną dla 25 podopiecznych. Nad realizacją zadań czuwa sześciuosobowy zespół terapeutyczny od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 16.00. Dom mieści się na terenie przy plebani Kościoła Parafialnego w Radzyminie, przy ulicy Polskiej Organizacji Wojskowej 1.

Dom Dziennego Pobytu Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej im. bł. Karoliny Kózkówny w Mińsku Mazowieckim

Jest to dom dla seniorów, osób samotnych oferujący pomoc psychologiczną i terapeutyczną. Na co dzień z pomocy korzysta 15 osób. Pomoc realizowana jest przez wachlarz zajęć i zajęć plastycznych, muzycznych i rękodzieła artystycznego. Przebywający spotykają się

wspólnie na modlitwie i posiłkach oraz biorą aktywny udział w spotkaniach z ciekawymi i uzdolnionymi ludźmi. Liczba pracowników to 7 osób, w tym 2 osoby zatrudnione na etat. Dom świadczy pomoc w godzinach 8.00 – 14.00. Dom mieści się przy ulicy Granicznej 18 w Mińsku Mazowieckim.

Dom dziennego pobytu Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej im. Krystyny i Wiktora Powalskich w Warszawie

Jest to dom dla seniorów i osób samotnych chcących aktywnie przeżyć wolny czas, uczyć się nowych umiejętności, szukających porady w trudnych chwilach w gronie osób przeżywających podobne problemy. W ramach zajęć 9 pracowników w tym 3 etatowych oferuje zajęcia plastyczne, teatralne, muzyczne, uczestnictwo w zajęciach międzypokoleniowych z dziećmi i młodzieżą, zajęcia ruchowe (Nordic Walking, taniec, gimnastyka), spotkania okolicznościowe i kulturalne. Placówka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–15.00. Dom mieści się przy ulicy Starczewskiej 8 w Warszawie (Falenica).

Dom Samotnej Matki „Bezpieczna Przystań” w Zielonce

Dom prowadzony jest od 1997 roku. Placówka jest miejscem schronienia dla kobiet oczekujących narodzin dziecka, borykające się z brakiem akceptacji przez najbliższe środowisko. Z pomocy korzystają także matki z dziećmi, które są ofiarami przemocy w domach. Celem jest także umożliwienie narodzin dzieciom zagrożonym aborcją lub odrzuceniem, oraz zmiana postawy matki odrzucającej dziecko. Od początku istnienia placówka udzieliła pomocy ponad 300 kobietom i dzieciom w trudnej sytuacji życiowej. Dom mieści się przy ulicy Kilińskiego 63 w Zielonce.

Centrum Interwencji Kryzysowej „Dom otwartych serc” w Otwocku

Centrum świadczy wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie, doświadczającym wielorakiej sytuacji kryzysowej (uzależniania, utrata pracy), zmuszonych do opuszczenia swojego miejsc zamieszkania. Dom posiada miejsca noclegowe dla 20 osób z terenu Powiatu

Otwockiego. W placówce pracuje 3 pracowników w tym dwie osoby na etat. Placówka znajduje się przy ulicy Tadeusza 22 w Otwocku.

Katolicki Ośrodek Duszpasterstwa Osób Specjalnej Troski

Głównym celem działalności Ośrodka jest tworzenie osobom z niepełnosprawnością intelektualną warunków do prawidłowego rozwoju w społeczeństwie. Działalność ma także za cel uaktywnienie środowiska osób niepełnosprawnych, w tym zasadnicze jest pogłębienie wiedzy rodziców na temat niepełnosprawności dziecka. W założeniu jest także katechizacja, wspólne przeżywanie wiary uczestników zajęć i rodziców, a za tym budowanie wspólnoty osób dotkniętych niepełnosprawnością. Ośrodek znajduje się przy ulicy Grochowskiej 194/196 w Warszawie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Mińsku Mazowieckim

Środowiskowy Dom Samopomocy to jedyna taka placówka przeznaczona dla osób dorosłych chorych psychicznie mieszkających na terenie powiatu mińskiego. Dom prowadzony jest przez Caritas Warszawsko-Praski od połowy 2003 roku. Podopiecznymi jest grupa około 30 kobiet i mężczyzn w zróżnicowanym wieku, którzy przeżyli poważny kryzys psychiczny lub długotrwałą chorobę psychiczną. Biorą oni udział w zajęciach i warsztatach, aby wyjść z kryzysu ku poprawie stanu swojego zdrowia psychicznego. Ważnym celem placówki jest kształtowanie w podopiecznych poczucia pewności siebie i własnej wartości w kontaktach społecznych. Placówka znajduje się przy ulicy Kościelnej 18 w Mińsku Mazowieckim.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Mińsku Mazowieckim

Ośrodek zapewnia pomoc doradczą, informacyjną i psychologiczną dla osób, a także rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej z powiatu Mińskiego. W placówce prowadzony jest także hostel w którym mogą przebywać kobiety i pozostające pod ich opieką dzieci, którym pobyt w dotychczasowym miejscu zamieszkania zagraża ich zdrowiu lub życiu. Hostel ma 7 miejsc noclegowych, zaś cały kompleks prowadzony jest przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Placówka znajduje się przy ulicy Granicznej 18 w Mińsku Mazowieckim.

Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej w Mrozach

Placówka jest prowadzona w porozumieniu z Starostwem Powiatowym w Mińsku Mazowieckim. Jest to miejsce pobytu dziennego w godzinach 8.00 – 16.00, dla 15 osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnością sprzężoną. Podopieczni mogą korzystać z szeregu zajęć rozwijając i kształtując umiejętności potrzebnych w życiu codziennym. Do realizacji tych zadań uczestnikom oddane są pracownie: fizjoterapii, psychologiczna, porządkowo-techniczna, multimedialna, gospodarstwa domowego, arteterapii (przeznaczona do zajęć artystycznych). Dom znajduje się przy ulicy Licealnej w Mrozach.

Spółdzielnia Socjalna „Jedni Drugim”

Spółdzielnia prowadzona jest przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Jest to miejsce w którym można kupić obiad (z opcją dowozu), zrobić drobny remont albo skorzystać z zajęć plastycznych. Wszystko oferowane jest w bardzo niskich cenach lub bezpłatnie. Spółdzielnia znajduje się przy ulicy Polskiej Organizacji Wojskowej 20/22 w Legionowie.

Punkt wydawania odzieży

Tego rodzaju punkty usytuowane są w ponad 100 parafialnych oddziałach Caritas na terenie Diecezji Warszawsko-Praskiej. Celem jest udzielenie pomocy osobom najuboższym oraz wsparcie rzeczowe m.in.: artykuły AGD, meble itp. Główny punkt na terenie diecezji mieści się przy ulicy 11 Listopada 17/19 w Warszawie.

Zespół Placówek Charytatywnych

To kompleks usytuowany w jednym miejscu składający się z jadalni, łaźni, ogrzewalni i magazynu z odzieżą. Dzięki współpracy z Bankiem Żywności i Miastem Stołecznym Warszawa jadalnia jest w stanie wydać około tysiąca posiłków dziennie, wiele osób bezdomnych może skorzystać z łaźni i otrzymać czyste ubranie, czy ogrzać się w przygotowanym pomieszczeniu w okresie zimowym. Zespół placówek stanowi bardzo ważne miejsce dla osób potrzebujących za darmo skorzystać z wymienionych obiektów. Warunkiem

skorzystania z obiektu jest brak widocznego spożycia alkoholu. Placówka mieści się przy ulicy Lubelskiej 30/32 w Warszawie.

Legionowskie Centrum Charytatywno – Opiekuńcze

W ramach Centrum prowadzone jest schronisko dla bezdomnych mężczyzn, zapewniając wsparcie i całodobowy pobyt dla 38 bezdomnych z terenu Gminy Legionowo. Działalność prowadzone jest przez Caritas diecezji warszawsko-praskiej i współfinansowane ze środków Gminy Legionowo. Placówka mieści się przy ulicy Polskiej Organizacji Wojskowej 20/22 w Legionowie.

Jadłodajnia w Mińsku Mazowieckim

Pięć dni w tygodniu w godzinach 12.00 – 13.00, około 40 osób dziennie w trudnej sytuacji życiowej może skorzystać z wydawanego gorącego posiłku przygotowanego przez jadłodajnię w Mińsku Mazowieckim, prowadzoną przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. W sobotę, niedzielę i święta wydawany jest suchy prowiant. Jadłodajnia prowadzona jest w ramach wsparcia w zakresie pomocy społecznej osobom ubogim, bezdomnym, bezrobotnym i wykluczonym społecznie. Działania dofinansowane są z dotacji budżetu Miasta Mińska Mazowieckiego.

Placówki pomocy medycznej

Poradnia paliatywna

Poradnia powstała w celu udzielenia pomocnej porady specjalistycznej osobom, które wymagają opieki paliatywnej, leczenia przeciwbólowego, niezależnie od prowadzenia, czy zakończenia leczenia onkologicznego. Warunkiem przyjęcia jest skierowanie od lekarza NFZ do poradni medycyny paliatywnej. Udzielane porady są po wcześniejszym telefonicznym zgłoszeniu i umówieniu z pacjentem. Placówka mieści się przy ulicy Śnieżnej 3 w Warszawie.

Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

Osoby z zaświadczeniem lekarskim lub z wypisem ze szpitala, u których stwierdzono że sprzęt rehabilitacyjny jest niezbędny do

dalszego funkcjonowania, mogą zgłosić się z takim zaświadczeniem do wypożyczalni prowadzonej przez Caritas diecezji warszawsko-praskiej. Wypożyczalnia ma do zaoferowania m.in.: łóżka rehabilitacyjne, balkoniki, wózki inwalidzkie, krzeselka toaletowe, kule, koncentratory tlenu. W celu wypożyczenia należy skontaktować się z osobą odpowiedzialną, której numer telefonu możemy znaleźć na witrynie internetowej Caritas diecezji warszawsko-praskiej. Korzystając z wypożyczalni należy uiścić dwie wpłaty z których pierwsza to kaucja za sprzęt rehabilitacyjny, zaś druga to comiesięczna wpłata w wysokości 60 złotych, jako darowizna na wypożyczalnię sprzętu medycznego. Wypożyczalnia mieści się w dwóch punktach w Warszawie przy ulicach Kościuszkowców 85a i Myśliborskiej 100.

Długoterminowa Opieka Zdrowotna i Hospicjum Domowe (NZOZ) w Mińsku Mazowieckim

Celem działalności jest opieka nad pacjentami wymagającymi regularnych wizyt lekarza i pielęgniarki. Opiekę sprawuje wyjazdowy zespół hospicyjny w skład którego wchodzi w zależności od potrzeb pacjenta: lekarz, pielęgniarka, fizjoterapeuta i psycholog. Do Hospicjum Domowego kwalifikują się pacjenci z udokumentowaną aktywną, zaawansowaną i postępującą chorobą nowotworową. Zakład mieści się przy ulicy kard. Stefana Wyszyńskiego 54 w Mińsku Mazowieckim.

Długoterminowa Opieka Domowa (NZOZ) w Warszawie

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Stacja Opieki Medycznej Caritas, podejmuje się potrzebnej opieki określaną jako Pielęgniarską Domową Opieką Długoterminową. Zakład działa na podstawie kontraktu z NFZ, udzielając pielęgniarską pomoc bezpłatnie. Pacjenci są przyjmowani na podstawie skierowania lekarskiego. Zakład mieści się przy ulicy Śnieżnej 3 na Warszawskiej Pradze.

Długoterminowa Opieka Domowa (NZOZ) w Wołominie

Placówka prowadzi poradnictwo dla chorych potrzebujących stałej opieki i ich opiekunów w zakresie spraw medycznych, odżywiania, higieny. W ramach działalności chorzy mogą liczyć na wsparcie

w postaci wypożyczalni sprzętu medycznego oraz w nawiązywaniu kontaktów socjalnych i medycznych. Działania współfinansowane są przez Gminę Wołomin. Dla mieszkańców Gminy Wołomin wszystkie usługi są bezpłatne. Placówka znajduje się przy ulicy Kościelnej 54 w Wołominie.

Długoterminowa Opieka domowa (NZOZ) w Zielonce

Zakład działa w ramach porozumienia z NFZ i udziela pomocy dla osób przewlekle chorych w domach oraz dla osób w terminalnej fazie choroby nowotworowej. W skład zespołu hospicyjnego wchodzi lekarz, pielęgniarka, fizjoterapeuta i osoba duchowna. Placówka udostępnia również aparaturę i sprzęt medyczny. Działalność przez realizację zadań publicznych może liczyć na wsparcie finansowe Miasta Stołecznego Warszawy. Placówka mieści się przy ulicy Mareckiej 7 w Zielonce.

Długoterminowa Opieka Domowa (NZOZ) i Hospicjum domowe w Wieliszewie

Zakład prowadzi wszechstronną pomoc w zakresie opieki domowej, paliatywnej i hospicyjnej. Opieka głównie realizuje zadania związane z poprawą jakości życia pacjenta i usunięcie bólu. Ważnym zadaniem podjętym przez działania placówki jest łagodzenie cierpienia psychicznych i duchowych wywołanych przez chorobę. Pacjenci bardzo często musieli przerwać życie zawodowe i ich kontakty społeczne uległy całkowitemu ograniczeniu. W zakres usług jest także wsparcie i edukacja rodziny osoby chorej. Pod kierunkiem personelu najbliżsi chorego zostają zaktywizowani do pełnienia właściwej sobie roli przy chorym. Placówka mieści się przy ulicy Kościelnej 1 w Wieliszewie.

Hospicjum Domowe (NZOZ) w Józefowie

Placówka jest w stanie prowadzić opiekę lekarską i pielęgniarską dla pacjentów w terminalnej fazie choroby nowotworowej. Udzielana pomoc jest bezpłatna dzięki kontraktowi z NFZ. Osoba potrzebująca pomocy musi przedstawić skierowanie lekarskie. Placówka mieści się przy ulicy Piotra Skargi 24 w Józefowie.

Przychodnia (NZOZ) w Rembertowie

W ramach kontraktu z NFZ poradnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej może bezpłatnie udzielać potrzebnej pomocy osobom ubezpieczonym. Świadczone są tu usługi lecznicze, opiekuńcze, pielęgnacyjne. W skład zespołu wchodzi lekarze: medycyny rodzinnej, pediatrzy, interniści, pielęgniarki i położne. Placówka działa od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–18.00. W ramach różnego rodzaju projektów wykonywane są badania ginekologiczne, i cytologiczne w walce i wczesnym wykrywaniem raka szyjki macicy. Przychodnia znajduje się przy ulicy Grzybowej 1 w Rembertowie.

Placówki pomocy wychowawczej

Świetlica Profilaktyczno – Opiekuńcza w Otwocku – Świdrze

Podopiecznymi placówki są dzieci w wieku 6–14 lat. Świetlica zapewnia opiekę edukacyjną i wychowawczą, celem działań placówki jest także kształtowanie właściwych cech osobowości i wyuczenie umiejętności psychospołecznym oraz profilaktyka wobec nowych uzależnień. W tygodniowy plan poza pomocą w odrabianiu lekcji wpisane są zajęcia tematyczne, m.in.: teatralne, drama, kulinarne, sportowe. Świetlica znajduje się przy ulicy Marszałkowskiej 23 w Otwocku – Świdrze.

Punkt przedszkolny w Otwocku

Niepubliczny punkt przedszkolny o nazwie „Serduszka”, prowadzony jest od 2013 roku. Placówka ma charakter kameralny, znajduje się na parterze willi z dostępem do dużego ogrodu w którym dzieci mogą korzystać z placu zabaw. Grupa przedszkolaków to zaledwie 15 osób w wieku od 2,5 do 5 lat, którymi opiekują się dwie przedszkolanki. Dzieci realizują podstawę programową MEN, oraz uczestniczą w zorganizowanych zajęciach plastycznych, muzycznych i tym podobnych konkursach. Placówka mieści się przy ulicy Tadeusza 12 w Otwocku.

Klub Podwórkowy

Klub podwórkowy jest miejscem spotkań dla dzieci i młodzieży z Dzielnicy Praga Południe. W ramach spotkań organizowane są

różnego rodzaju zajęcia, gdzie młodzież razem gotuje, piecze ciasteczka, tworzone są tak zwane „fantazje na talerzu” Realizowane są także wyjścia do różnych atrakcyjnych miejsc w Warszawie m.in.: lodowisko, wspólne wyjazdy na rolki, rowery, kręgle, zoo, ciekawe restauracje, planetarium itp. Działania mają miejsce w godzinach popołudniowych, 2–3 razy w tygodniu ucząc dzieci organizować i wartościowo wykorzystywać czas wolny. Aktywność Klubu podwórkowego finansowana jest przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Dzielnicy Praga Południe i Diecezjalne Caritas. Placówka mieści się przy ulicy Lubelska 30/32 w Warszawie.

Świetlica środowiskowa w Legionowie

Świetlica dla dzieci i młodzieży w Legionowie prowadzona jest przez Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Głównym celem jest pomoc młodym ludziom w zajęciach edukacyjnych. Prowadzone są lekcje wyrównawcze, w celu zapewnienia pomocy w trudnościach jakie pojawiają się w realizacji materiału szkolnego. Poza zajęciami o wymiarze ściśle szkolnym, prowadzone są zajęcia krajoznawcze, środowiskowe oraz organizacji wolnego czasu czynnego i aktywnego wypoczynku. Świetlica mieści się przy ulicy gen. Władysława Sikorskiego 11 w Legionowie.

Saskie Centrum Rodziny

Centrum wspiera funkcjonowanie rodzin w sytuacjach kryzysowych przez naukę i konsultację psychologiczną oraz terapię rodzinną. Jest to miejsce dla całej rodziny, gdzie w miłej atmosferze i godnych warunkach rodziny mogą spędzić czas wolny. Oprócz psychologiczno-pedagogicznego wsparcia, rodziny mają możliwość skorzystania ze spotkań ze sztuką w teatrze, kinie, czy filharmonii. Placówka mieści się przy ulicy Francuskiej w Warszawie.

Specjalny ośrodek wychowawczy

Ośrodek jest niepubliczną placówką wychowawczą adresowaną dla dziewcząt z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w wielu od 7 do 23 lat. Celem istnienia ośrodka jest przygotowanie do integracji i uczestnictwa w życiu społecznym. W ramach działal-

ności ośrodka wychowankom zapewniona jest całodobowa opieka, godne warunki do nauki, opiekę wychowawczą, posiłki. Ośrodek przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. Placówka znajduje się przy ulicy Kawęczyńskiej 49 w Warszawie.

Inne placówki

Stolica Mądrości

Jest to placówka skupiająca mieszkańców Warszawy i okolic, dla rodziców chcących mądrego wychowania dzieci. Rodziny wspierają się nawzajem w wymianie doświadczeń i poszukiwaniu pozytywnych inicjatyw. Stolica Mądrości działa organizując kawiarenkę, Msze klubowe, pomoc psychologiczną, gimnastykę, drużynę piłkarską, pielgrymki i wycieczki. Opiekunem duchownym jest ks. Konrad Hasior. Placówka znajduje się przy ulicy Mińskiej 5 w Warszawie.

Ośrodek Charytatywno-Opiekuńczy w Słupnie k. Warszawy

Ośrodek jest kompleksem wczasowym dysponującym pokojami dwu i trzy osobowymi, oraz apartamentem dla grupy ośmiu osób. Osoby korzystające z kompleksu mają dostęp do kuchni z jadalnią. Opiekę nad ośrodkiem pełni ks. Rafał Paździoch z którym należy się kontaktować, aby skorzystać z obiektu.

Pierogarnia u Aniołów

Pierogarnia jest miejscem w którym można skosztować różnego rodzaju pierogów i spędzić czas w miłej atmosferze. Placówka organizuje spotkania kulturalne dla dzieci oraz mieszkańców dzielnicy Praga Południe. Wysokiej jakości jedzenie przygotowywane jest w sposób domowy, zaś dochód ze sprzedaży przekazywany jest na działalność diecezjalnego Caritas. Pierogarnia mieści się przy placu Szembeka 8 w Warszawie.

Projekty

Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej

Turniej odbywa się przez współpracę Katolickiego Stowarzyszenia Rzeczypospolitej Polskiej i Wyższego Seminarium Duchownego

Diecezji Warszawsko-Praskiej. Doroczne rozgrywki trwają tydzień i biorą w nich udział reprezentanci drużyn sportowych z całej Polski, a także Litwy, Białorusi i Ukrainy. Celem wydarzenia jest wychowanie dzieci przez sport i zdrową rywalizację, integrację z parafią, której są reprezentantami. Każdego dnia rywalizują drużyny w zależności od wieku. Zwieńczeniem rywalizacji jest ceremonia zakończenia, wręczenie nagród indywidualnych i drużynowych. Rozgrywki odbywają się przy ulicy Marymonckiej 34 w Hali Gier Akademii Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

Kolonie Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej

Kolonie letnie organizowane są przy współpracy z diecezjalnym Caritas. Wyjazdy dają możliwość letniego odpoczynku dla dzieci z rodzin z trudną sytuacją finansową. Zapisy i szczegółowe informacje można uzyskać w głównej siedzibie Caritas przy ulicy Kawęczyńskiej 49 w Warszawie.

„Poczuj, zaufaj, odpowiedz”

Jest to projekt zaadresowany dla dorosłych dzieci alkoholików. Pomoc ukierunkowana jest na poszukiwaniu sposobów radzenia sobie w relacjach w poszukiwaniu autentycznej bliskości. Szczególną opieką objęte są osoby stojące na progu założenia własnej rodziny. Grupa spotyka się w siedzibie Saskiego Centrum Rodziny przy ulicy Francuskiej 34 w Warszawie.

„Podziel się ciepłem na zimę”

Akcja wychodzi naprzeciw rodzinom mającym problemy finansowe. Duża część domów praskiej strony Warszawy boryka się z brakiem podstawowych mediów jakimi są ciepła woda, czy centralne ogrzewanie. Działania projektu związane są z pomocą osobom którym szczególnie doskwiera chłód związany z okresem zimowym. Projekt można wspierać wpłacając dowolną darowiznę na konto diecezjalnego Caritas z dopiskiem „Węgiel”

Bezpłatne porady prawne

Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej organizuje porady prawne. Udzielane są bezpłatnie przez radcę prawnego Łukasza Trochyma.

Porady udzielane są co drugi wtorek w miesiącu w biurze Caritas przy ulicy Kawęczyńskiej 49 w Warszawie

Wymienione projekty prezentują działalność Diecezji Warszawsko-Praskiej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Przedstawione działania mają charakter ciągły, bądź cykliczny w odstępie rocznym. W ramach działalności diecezjalnych oddziałów Caritas i innych organizacji, czy placówek należących do Diecezji Warszawsko-Praskiej, dokonuje się realizacja wielu innych projektów o charakterze doraźnym jak m. in.: różnego rodzaju kursy, warsztaty i szkolenia.

Działalność Diecezji Warszawsko-Praskiej przeciw wykluczeniu społecznemu

Działalność Diecezji Warszawsko-Praskiej rozpoczęła się w 1992 roku. Diecezja została powołana do istnienia bullą papieża Jana Pawła II *Totus Tuus Poloniae populus*, która to reorganizowała podział administracyjny diecezji w Polsce. W wyniku zmian powstało 14 nowych diecezji w tym wydzielona z Archidiecezji Warszawskiej, Diecezja Warszawsko-Praska. Jest to jedna z trzech diecezji Metropolii Warszawskiej z ponad milionową liczbą wiernych. Na terenie diecezji znajduje się 184 parafie w których pracuje 663 kapłanów w tym 499 diecezjalnych i 164 zakonnych. Głównymi instytucjami są: Kuria Diecezjalna, Wyższe Seminarium Duchowne, Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, Radio Warszawa oraz tygodnik *Idziemy*. Rozległość terenu diecezji warszawsko-praskiej to jest około 3300 kilometrów kwadratowych, liczba wiernych, a przy tym obowiązków duszpasterskich skutkowało utworzeniem jednostek administracyjno – duszpasterskich, składających się z około dziesięciu parafii, zwanych dekanatami. Ich zadaniem jest współpraca z kurią, a przy tym organizowanie i koordynowanie działalności danych jednostek duszpasterskich w powierzonym regionie. Dziekani i wicedziekani wyznaczeni przez biskupa diecezjalnego, pełnią funkcję odpowiedzialnych za współpracę i działalność powierzonych im dekanatów¹.

¹ Kuria Biskupia Diecezji Warszawsko-Praskiej, *Informator Diecezji Warszawsko-Praskiej 2016/2017*

Pierwszym Ordynariuszem nowej Diecezji Warszawsko-Praskiej został Jego Ekscelencja Kazimierz Romaniuk. W roku powstania diecezji Ksiądz Biskup powołuje do istnienia diecezjalny oddział Caritas, tym samym niosąc pomoc ludziom wykluczonym i potrzebującym.

a) Zasady działania placówek DWP.

Jednym z celów działalności Diecezji Warszawsko-Praskiej jest niesienie pomocy wśród bezdomnych, ubogich i odtrąconych przez społeczeństwo. W ten sposób Diecezja stoi na straży sprawiedliwości społecznej i solidarności międzyludzkiej, wypełniając w ten sposób ewangeliczne wezwanie do miłości ubogich „Daj temu ci Cię prosi, i nie odwracaj się od tego, kto chce pożyczyć od ciebie (Mt 5, 42); „Darmo otrzymaliście, darmo dawajcie (Mt 10,8).

Zasady działalności i obszar działania placówek pomocowych Diecezji Warszawsko-Praskiej zostały zaprezentowane w dokumentach Pierwszego Synodu Diecezji Warszawsko-Praskiej. W duszpasterstwie charytatywnych Synod zaleca objąć opieką nie tylko osoby cierpiące z powodu braku środków materialnych, ale także zaniebanych duchowo, chorych, starszych. Diecezja ma także w swojej działalności objąć duszpasterstwo w szpitalach, ubogą młodzież i dzieci niemających gdzie spędzić wakacji i ferii zimowych.

Odpowiedzialnym za duszpasterstwo charytatywne na terenie diecezji jest Dyrektor Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej, do którego zadań należy nie tylko zarządzanie placówkami Caritas, ale także formacja osób związanych z instytucją Caritas, tj. pracowników i wolontariuszy niosących pomoc i opiekę potrzebującym. Bezpośrednim przełożonym Dyrektora Caritas diecezji warszawsko-praskiej jest Biskup Ordynariusz.

Oprócz działalności charytatywnej Caritas, ważnym wymiarem jest troska o rodzinę. Zgodnie ze wskazówkami Pierwszego Synodu Diecezji Warszawsko-Praskiej Biskup Ordynariusz tę troskę ma wyrażać powołując diecezjalnego duszpasterza rodzin oraz diecezjalną instruktorkę rodzin. Mają oni za zadanie wykazać szczególnie wyraz opieki Kościoła nad małżeństwami i rodzinami. W konkretach przekłada się to na pracę w wielu wymiarach tj: animowanie wszelkich

działań prorodzinnych, wspieranie pracy Katolickiego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego i Domu Samotnej Matki, prawidłowe funkcjonowanie na terenie diecezji specjalistycznej poradni małżeńsko-rodzinnych, mianowanie i weryfikowanie nauczycieli naturalnego planowania rodziny i doradców życia rodzinnego, zachęcanie kapłanów do podejmowania wszelkich działań służących rozwojowi i ochronie rodziny (dekanalnych duszpasterzy rodzin wyznaczają dziekani). Synod wskazuje że, za formację rodziny w tym przygotowanie bezpośrednie i dalsze do małżeństwa odpowiadają wszyscy kapłani pracujący w parafiach.

b) Programy wykorzystane w działaniach DWP na rzecz wykluczonych społecznie

W celu usprawnienia działań pomocowych na rzecz wykluczonych i potrzebujących instytucje Diecezji Warszawsko-Praskiej biorą czynny udział w różnego rodzaju programach i akcjach także o wymiarze międzynarodowym. Organy administracji rządowej i samorządowej, Caritas Polska, różnego rodzaju organizacje społeczne i fundacje, są często inicjatorami działań w które wpisują się placówki naszej diecezji. Tego typu współpraca ma pomóc w realizacji misji Kościoła Diecezji Warszawsko-Praskiej w służbie miłości bliźniego. Warty podkreślenia jest działalność diecezjalnego Caritas, który współorganizuje obecnie pomoc na płaszczyźnie 44 projektów i programów pomocowych. Do najważniejszych w różnych wymiarach współpracy należą:

- W ramach kompleksu placówek Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej we współpracy z Miastem Stołecznym Warszawa, prowadzi łaźnię, jadłodajnię i ogrzewalnię.
- Program „Skrzydła”, realizowany przy współpracy z Caritas Polska. Akcja skierowana do firm i osób prywatnych, którzy zobowiążą się do wsparcia finansowego ucznia na okres minimum jednego semestru szkolnego.
- Projekt „Seniorzy wiele warci” adresowany do osób 60+, współrealizowany jest na płaszczyźnie współpracy diecezjalnego Caritas i fundacji A.R.T.

Tego rodzaju wspólne działanie lokalnych instytucji w tym prowadzonych przez Kościół jest przedmiotem coraz większego zainte-

resowania, zarówno ze strony przedstawicieli rządu i podmiotów samorządowych, jak i badaczy społecznych. Realizując poszczególne polityki, lokalne instytucje publiczne muszą ze sobą współpracować, aby osiągać coraz większą skuteczność².

c) Finansowanie inicjatyw Diecezji Warszawsko-Praskiej na rzecz wykluczenia społecznego

Przychody uzyskane z parafii służą nie tylko utrzymaniu jej samej, ale i całej kościelnej struktury i różnych inicjatyw charytatywnych, społecznych i edukacyjnych prowadzonych przez kościół w wymiarze powszechnych, czy też lokalnym tj. diecezjalnym. Diecezja, w tym jej parafie jak i wszystkie inne osoby prawne może posiadać, nabywać, administrować dobra doczesne, aby służyły kultowi Bożemu, godnemu utrzymania duchowieństwa oraz innych pracowników kościelnych, prowadzenia dzieł miłosierdzia zwłaszcza wobec osób potrzebujących.

Mając na względzie należyty nadzór nad zarządzaniem dobrami Kościoła w ramach diecezji, Biskup Ordynariusz powołuje Radę Ekonomiczną. Ma ona za zadanie przedstawiać i wspólnie z Biskupem ustalać formy finansowania seminarium, kurii i innych dzieł kościelnych. Działalność na poziomie charytatywnym, także konsultowana jest z Biskupem Ordynariuszem, bowiem bez zezwolenia biskupa diecezjalnego nikomu nie wolno urządzać żadnych zbiórek, nawet na wzniosłe cele, w kościele lub na terenie przykościelnym³.

Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej w zakresie duszpašterstwa charytatywnego przewiduje wsparcie i środki materialne na potrzeby rozwoju swoich inicjatyw. W zakresie działalności parafialnej pomocy owe środki mają pochodzić jak wskazuje Synod ze stałej puszki umieszczonej w każdym kościele, ze zbiórek w czasie Tygodnia Miłosierdzia, z „Akcji świc”, „Akcji baranków”, z działalności

² E. FLASZYŃSKA, *Współpraca lokalnych publicznych podmiotów polityki społecznej szansą skutecznego działania na rzecz osób wykluczonych społecznie – raport z badań w Warszawie*, w: *Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje* nr 32/1/2016 str. 86.

³ Kuria Biskupia Warszawsko-Praska, *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*, Warszawa 2000, str. 141.

diecezjalnego Zakładu Pogrzebowego, z darowizn sponsorów i pomocy Publicznej Opieki Społecznej.⁴ Działa i placówki pomocowe prowadzone przez diecezję m.in. diecezjalny Caritas, zarejestrowane jako Organizacje Pożytku Publicznego mogą korzystać z możliwości wpłat przekazanych z przekazu 1% zeznań podatkowych PIT.

Szczegółową dokumentację w postaci sprawozdań merytorycznych i finansowych możemy znaleźć na stronach internetowych reprezentujących poszczególne instytucje diecezji warszawsko-praskiej. Zgodnie z art. 23 ust. 6 o działalności pożytku publicznego i wolontariacie każda organizacja pożytku publicznego jest zobowiązana dokonać zamieszczenia zatwierdzonych sprawozdań ze swojej działalności do dnia 15 lipca roku następującego po roku, za który składane jest sprawozdanie merytoryczne i finansowe, na stronie podmiotowej Narodowego Instytutu w Biuletynie Informacji Publicznej⁵. Brak wywiązania się z w/w wymogów grozi wykluczeniem i brakiem uwzględnienia w wykazie organizacji pożytku publicznego.

Poza dorocznymi zbiórkami w parafiach, wsparciem materialnym w postaci wpłat na konta, czy przy okazji zeznań podatkowych, dużym wsparciem dla instytucji diecezji w przeciwdziałaniu wykluczeniu są także inne środki pozyskane z przeprowadzonych projektów i akcji. W tym partnerami współfinansującymi działania są instytucje rządowe i samorządowe, Banki Żywności, Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz inne unijne podmioty, fundacje, organizacje społeczne, różnego rodzaju firmy oraz osoby prywatne.

Współpraca i osiągnięcia placówek Diecezji Warszawsko-Praskiej na rzecz walki z wykluczeniem społecznym

Diecezja Warszawsko-Praska prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, placówkami opiekuńczymi i wychowawczymi, edukacyjnymi oraz osobami fi-

⁴ Kuria Biskupia Warszawsko-Praska, *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*, Warszawa 2000, str. 91.

⁵ Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Pobrane z: www.lexlege.pl/ustawa-o-dzialalnosci-pozytku-publicznego-i-o-wolontariacie/art-23/ (26.02.2020)

zycznymi. Współpraca realizowana jest także na płaszczyźnie projektów Unii Europejskiej oraz międzynarodowej. Jednostki współpracujące z Diecezją Warszawsko-Praską na rzecz wykluczonych to: samorządy powiatowe i gminne, województwa, policja, sądy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, administracja rządowa, kuratorium oświaty, organizacje pozarządowe, kościelne, związki wyznaniowe, placówki oświatowe, kulturalne, szkoleniowe i medyczne, hospicja, Caritas Polska, media, przychodnie i szpitale, Banki Żywności, sieci sklepowe, piekarnie, wolontariat.

Przy organizacji różnego rodzaju wydarzeń na terenie diecezji, księża dyrektorzy ośrodków i placówek Diecezji Warszawsko-Praskiej podejmują współpracę z osobami świeckimi oraz grupami przyparafialnymi, którzy najczęściej w formie wolontariatu zajmują się sprawami organizacyjnymi. Odpowiedzialnymi za akcje pomocowe powinny być osoby znane środowisku parafialnemu oraz podejmującymi odpowiednią formację duchową i osobowościową. Ważnym jest włączenie młodzieży w różnego rodzaju akcje charytatywne i pomocowe, kształtując przez to ich wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka.

Organizując jakąkolwiek działalność ważnym jest spisanie umowy o pracę, bądź wolontariacie. Ten obowiązek nakłada na nas kodeks pracy oraz ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.⁶ Kodeks pracy także określa prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, zaś ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie regulują kwestie praw i obowiązków działań wolontariusza.⁷ Wolontariat na początku nie posiadał norm instytucjonalnych, współcześnie jednak ważnym stają się umowy które gwarantują bezpieczeństwo obydwu stronom. W organizacjach kościelnych poza prawami i obowiązkami ważnym jest kodeks etyczny pracownika/wolontariusza. To nieformalny zbiór norm postępowania którymi zawierający umowę powinni się kierować. Są to między innymi: wypełnianie zadań zgodnie z przyjętą rolą, słuchać każdej osoby ze szczególną uwagą, pamiętając o jego wyjątkowości

⁶ Por. Dz.U.2019.0.1040, Art.29 Kodeksu Pracy.

⁷ Informacja Wolontariat, w: *Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie – wolontariat*, 12/2017.

i niepowtarzalności, traktowanie każdego z należyтым szacunkiem, nie składanie obietnic, których nie jest się w stanie spełnić. Moralność chrześcijańska oparta na Ewangelii jako zespół wartości i norm postępowania w danej społeczności także określa godność każdego człowieka, przekonanie o społecznym i relacyjnym charakterze każdego człowieka, aż po cel życia ludzkiego którym jest szczęście wieczne z Bogiem, jako nagrody za właściwe postępowanie⁸.

Mocno zaangażowanymi w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu na terenie diecezji zajmują Zgromadzenia Zakonne. Prowadzone są przez nie różnego rodzaju formy pomocy dla potrzebujących m.in.: hospicja, domy pomocy społecznej, domy dla bezdomnych, placówki pomocowe i wychowawcze. W ramach ich działalności realizowane są również różnego rodzaju projekty, akcje, kursy i szkolenia. Zgromadzenia podejmując tego typu działalność muszą poinformować i uzyskać zgodę Biskupa Ordynariusza. W sprawach, które dotyczą duszpasterstwa publicznego, oraz innych dzieł apostołskich, zakonnicy podlegają władzy biskupów, którym winni okazać uległe posłuszeństwo i szacunek.⁹

Diecezja Warszawsko-Praska dzięki współpracy z wymienionymi instytucjami przez dwadzieścia pięć lat zapisuje się na polu walki z wykluczeniem społecznym dużą ilością akcji edukacyjnych, społecznych i charytatywnych. Pozwoliło to wielu rodzinom na godne życie i dały szansę na rozwój współmierny do norm które determinuje otaczające je społeczeństwo.

Zakończenie

Omówione i zilustrowane konkretne przykłady działania placówek i ośrodków Diecezji Warszawsko-Praskiej, generalnie ocenić można pozytywnie. O dobrej ocenie świadczy pełnienie misji społecznej polegającej na wyjściu naprzeciw realnym potrzebom społeczeństwa, którym w pełni nie jest w stanie zaradzić państwo. W tej perspektywie państwo i Kościół powinni być partnerami w realizacji

⁸ Kodeks Prawa Kanonicznego, Kan. 678 § 1 Moralność chrześcijańska i jej normy, Międzynarodowa Komisja Teologiczna 1974.

⁹ Kodeks Prawa Kanonicznego, Kan. 678 § 1.

dobra wspólnego. W ten scenariusz bardzo dobrze wpisują się szczególnie opisane w pracy projekty i współpraca jaką podejmuje diecezja w wymiarze międzynarodowych umów i współpracy z samorządami. Dzięki temu możemy cieszyć się wzrostem jakości życia i rozwoju społecznego.

Przed Diecezją Warszawsko-Praską rysują się ciągle nowe płaszczyzny oddziaływań społecznych. To mozolna i mało wdzięczna praca walki ze złem w postaci patologii i kryzysów. Szczególnie wartym zauważenia jest szeroko rozumiany kryzys rodziny. Stanowi to wyzwanie do podjęcia prac nad nowymi formami inicjatyw i środków oraz wykorzystaniem środków, którymi dysponuje diecezja, aby wspierać tę podstawową komórkę społeczną. Odpowiednia i rzetelnie przygotowana katecheza dzieci i młodzieży zapewne jest wskazaniem na trwałość i jedność rodziny. Tym samym może być w znacznym stopniu czynnikiem zapobiegającym rodzinnym dysfunkcjom.

Zdaje się że w diecezji z ponad milionem wiernych pracy i zadań na rzecz wykluczonych będzie przybywać. Prognoza wynika ze złej sytuacji demograficznej, wspomnianego kryzysu rodziny, oraz specyfiki dużych miast w których zauważalne jest powiększające się rozwarstwienie materialne grup społecznych. Eliminacja wpływu religii na społeczeństwo również wpływa źle na kondycję społeczeństwa. Z tego względu jak i na fakt nieocenionego wkładu Kościoła Diecezji Warszawsko-Praskiej w kształtowanie społeczności lokalnych, ich potencjał i sposób funkcjonowania, zaproponowany temat niniejszej pracy wymaga ciągłego pogłębiania, aktualizowania i analizy. Wszystko po to, by z większą jeszcze mocną diecezja mogła pełnić swoją społeczną misję.

STRESZCZENIE

W niniejszym artykule skupiono się na charakterystyce działalności Diecezji Warszawsko-Praskiej w ramach przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Został ukazany rys historyczny, zasady działalności, jak i sposób finansowania. Diecezja jako organ kościelny podporządkowana jest decyzjom Biskupa Ordynariusza, dlatego zostały przedstawione zasady współpracy państwa z kościołem oraz hierarchiczność.

SUMMARY

This article focuses on the characteristics of the activities of the Diocese of Warsaw-Praska within the framework of counteracting social exclusion. It shows the historical background, principles of activity and the way of financing. The diocese as a church organ is subordinated to the decisions of the Bishop, therefore the principles of cooperation between the state and the church and the hierarchy are presented.